

Suvestinė redakcija nuo 2013-12-29 iki 2014-12-05

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2008, Nr. [55-2085](#), i. k. 1082050ISAK001K-174

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL VIEŠOJO SEKTORIAUS APSKAITOS IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS
12-OJO STANDARTO PATVIRTINIMO**

2008 m. gegužės 8 d. Nr. 1K-174
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (Žin., 2001, Nr. [99-3515](#); 2003, Nr. [123-5586](#); 2007, Nr. [68-2654](#)) 3 straipsnio 5 dalimi:

1. T v i r t i n u 12-ąjį viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartą „Ilgalaikis materialusis turtas“ (pridedama).

2. Šis standartas turi būti taikomas sudarant 2010 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių laikotarpių finansinių ataskaitų rinkinį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-444](#), 2008-12-18, Žin., 2008, Nr. 147-5920 (2008-12-23), i. k. 1082050ISAK001K-444

FINANSŲ MINISTRAS

RIMANTAS ŠADŽIUS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos finansų ministro
2008 m. gegužės 8 d.
įsakymu Nr. 1K-174
(Lietuvos Respublikos finansų ministro
2009 m. gruodžio 22 d.
įsakymo Nr. 1K-466 redakcija)

12-ASIS VIEŠOJO SEKTORIAUS APSKAITOS IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS STANDARTAS „ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. 12-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“ (toliau – šis standartas) nustato viešojo sektoriaus subjekto ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo, įvertinimo, registravimo apskaitoje ir pateikimo finansinėse ataskaitose reikalavimus.

2. Šis standartas vienodai taikomas ir viešojo sektoriaus subjektui, rengiančiam atskirų finansinių ataskaitų rinkinį, ir viešojo sektoriaus subjektui, rengiančiam konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį.

3. Šis standartas taikomas ilgalaikio materialiojo turto apskaitai, išskyrus biologinį turtą ir mineralinius išteklius, kurių apskaitai taikomas 16-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas (toliau – VSAFAS) „Biologinis turtas ir mineraliniai ištekliai“, bei ilgalaikį materialųjį turtą, skirtą parduoti, kurio apskaitai taikomas 8-asis VSAFAS „Atsargos“.

4. Finansinės nuomos (lizingo) būdu įsigijamas ilgalaikis materialusis turtas įsigyjant yra registruojamas apskaitoje 19-ojo VSAFAS „Nuoma, finansinė nuoma (lizingas) ir kitos turto perdavimo sutartys“ nustatyta tvarka, o nuosavybės teisei perėjus jo apskaitai turi būti taikomas šis standartas.

5. Šiame standarte vartojamos sąvokos:

Atsiperkamoji vertė – didesnė iš šių verčių: turto grynoji realizavimo vertė arba jo naudojimo vertė.

Esminis ilgalaikio turto pagerinimas – atlikti darbai, kurie padidino turimo ilgalaikio turto funkcijų apimtį arba reikšmingai pailgino nustatytą jo naudingo tarnavimo laiką ir (arba) pagerino naudingąsias savybes.

Ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė (toliau – likutinė vertė) – suma, apskaičiuojama prie ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainos pridendant arba iš jos atimant visas ilgalaikio materialiojo turto vertės pokyčių sumas ir atimant sukauptą nusidėvėjimo sumą.

Ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė (toliau – nudėvimoji vertė) – suma, gaunama iš ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainos atėmus nustatytą jo likvidacinę vertę.

Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas (toliau – nusidėvėjimas) – ilgalaikio materialiojo turto vertės mažėjimas, išreiškiamas sistemingai paskirstant to turto nudėvimąją vertę per jo naudingo tarnavimo laiką.

Kilnojamoji kultūros vertybė – į Kultūros vertybių registrą įrašyta kilnojamoji vertybė, nacionalinis publikuotų dokumentų archyvinis fondas, kurį siekiama išsaugoti kaip kultūros paveldą, bibliotekos fondas, apimantis senus, retus ir ypač vertingus spaudinius ir rankraščius, kitus senus vertingus dokumentus, muziejų fondo vertybė, išskyrus biologinį turtą.

Kitos vertybės – gamybai ir vartojimui nenaudojami vertingi dirbiniai ir jų kolekcijos, išskyrus kultūros vertybes, kurie normaliomis jų laikymo sąlygomis ilgai negenda ir kurių

vertė, tikimasi, didės.

Likvidacinė vertė – suma, kurią pasibaigus naudingo tarnavimo laikui tikimasi gauti už turtą, įvertinus būsimas likvidavimo ar perleidimo išlaidas.

Naudingo tarnavimo laikas – ribotas laikotarpis, kuriuo viešojo sektoriaus subjekto veikloje naudojamas turtas gali teikti naudos. Naudingo tarnavimo laikas taip pat gali būti nustatomas pagal gaminių ir produkcijos vienetų, kuriuos tikimasi pagaminti (gauti) naudojant šį turtą, skaičių.

Nekilnojamoji kultūros vertybė – kultūros paveldo objektas, įregistruotas Kultūros vertybių registre, ir kitoks kultūrinę vertę ar visuomeninę reikšmę turintis statinys.

Nuvertėjimo nuostoliai – suma, kuria nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto balansinė vertė prieš nuvertėjimo įvertinimą viršija jo atsiperkamąją vertę; išankstinių apmokėjimų ir kito trumpalaikio turto balansinė vertė prieš nuvertėjimo įvertinimą viršija jo grynąją vertę.

Viešojo sektoriaus subjekto ilgalaikis materialusis turtas (toliau – ilgalaikis materialusis turtas) – materialusis turtas, atitinkantis visus šiuos kriterijus: skirtas tam tikroms savarankiškomis funkcijoms atlikti, t. y. prekėms gaminti, paslaugoms teikti, nuomoti ar administraciniams tikslams; numatomas naudoti ilgiau nei vienus metus daugiau negu vieną veiklos ciklą; jo įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra ne mažesnė už Vyriausybės nustatytą minimalią viešojo sektoriaus subjekto ilgalaikio materialiojo turto vertę (įsigijimo ar pasigaminimo savikainą). Paskutinis kriterijus netaikomas nekilnojamajam turtui, kilnojamosioms kultūros vertybėms, kitoms vertybėms, transporto priemonėms ir šaunamiesiems ginklams, išskyrus vienkartinio naudojimo.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, *Žin.*, 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

6. Šiame standarte vartojama sąvoka „turtas“ atitinka sąvoką „ilgalaikis materialusis turtas“. Kitos šiame standarte vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos vartojamos Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme (*Žin.*, 2001, 99-3515; 2008, Nr. 137-5372), Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme (*Žin.*, 2007, Nr. [77-3046](#); 2008, Nr. [137-5370](#); 2010, Nr. 67-3341) ir kituose VSAFAS.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, *Žin.*, 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

II. ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO PRIPAŽINIMO KRITERIJAI IR ĮVERTINIMAS PIRMINIO PRIPAŽINIMO METU

7. Ilgalaikis materialusis turtas pripažįstamas ir registruojamas apskaitoje, jei jis atitinka ilgalaikio materialiojo turto apibrėžimą ir šiuos ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijus:

7.1. pagrįstai tikėtina, kad viešojo sektoriaus subjektas būsimaisiais laikotarpiais iš turto gaus ekonominės naudos (išsamiau paaiškinta šio standarto 8 punkte);

7.2. galima patikimai nustatyti turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą (išsamiau paaiškinta šio standarto 10 punkte);

7.3. viešojo sektoriaus subjektas turi teisę tuo turtu disponuoti (įskaitant teisę apriboti juo naudotis kitiems) ir jį kontroliuoti. Viešojo sektoriaus subjektas kontroliuoja turtą, jei jis turi teisę gauti iš jo ekonominės naudos būsimaisiais laikotarpiais. Galimybė kontroliuoti turtą gali priklausyti nuo juridinių teisių į tą turtą atsiradimo arba nuo jų pasikeitimo.

8. Tikimybė, kad būsimaisiais laikotarpiais iš turto bus gaunama tiesioginės arba netiesioginės ekonominės naudos ar jis bus naudojamas paslaugoms teikti, vertinama pagal jo pirminio pripažinimo metu turimus įrodymus. Ekonominė nauda būsimaisiais laikotarpiais gali pasireikšti padidėjusiomis pajamomis arba galimybe teikti daugiau ar geresnės kokybės paslaugų, arba sumažėjusiomis veiklos sąnaudomis. Taip pat tam tikri ilgalaikio materialiojo

turto vienetai gali sudaryti galimybes viešojo sektoriaus subjektui vykdyti veiklą būsimaisiais laikotarpiais (pavyzdžiui, turtas įsigytas gamtos saugos, darbo saugos ir kitais panašiais tikslais) ir taip netiesiogiai gauti ekonominės naudos. Paprastai pripažįstama, kad viešojo sektoriaus subjektas būsimaisiais laikotarpiais iš turto gaus ekonominės naudos ar galės teikti paslaugas tik tada, kai su turtu susijusi rizika ir nauda bus perduota viešojo sektoriaus subjektui.

9. Rizikos perdavimu laikomas momentas, kai viešojo sektoriaus subjektas įgyja teisę valdyti, naudoti turtą ir juo disponuoti, tampa atsakingas už turtą ir jam priklauso turto teikiama nauda. Rizikos perdavimo momentas paprastai aptariamas sutartyje. Jei sutartyje rizikos perdavimo momentas nenumatytas, laikoma, kad su turtu susijusi rizika perduota viešojo sektoriaus subjektui turto perdavimo momentu. Nustatant, ar su turtu susijusi rizika yra perduota viešojo sektoriaus subjektui, būtina laikytis turinio viršenybės prieš formą principo, o ne formalių reikalavimų.

10. Paprastai ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina gali būti patikimai nustatyta, kai:

10.1. turtas įsigytas pagal pirkimo–pardavimo, mainų ar kitokį turto perdavimo sandorį;

10.2. savikaina gali būti patikimai įvertinta pagal darbo jėgos ir kitų reikalingų išteklių, sunaudotų kuriant ilgalaikį materialųjį turtą, įsigijimo sandorius;

10.3. esant šio standarto 22–26 punktuose nurodytoms sąlygoms, įsigijimo savikaina nustatoma atsižvelgiant į turto tikrąją vertę (tikrosios vertės sąvoka apibrėžta 1-ajame VSAFAS „Informacijos pateikimas finansinių ataskaitų rinkinyje“).

11. Viešojo sektoriaus subjektas ilgalaikio materialiojo turto apskaitą turi tvarkyti pagal turto vienetus. Ilgalaikio materialiojo turto vienetu pripažįstamas visiškai užbaigtas įrenginys su visais jo įtaisais ir priklausiniais arba pavienis atskiros konstrukcijos daiktas, arba atskiras komplektas sujungtų daiktų, sudarančių visumą ir drauge atliekančių tam tikras funkcijas, jei jo įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra ne mažesnė nei Vyriausybės nustatyta minimali turto vertė (įsigijimo ar pasigaminimo savikaina). Viešojo sektoriaus subjektas negali nusistatyti kitos minimalios turto vertės (įsigijimo ar pasigaminimo savikainos), nei Vyriausybės nustatyta. Jei Vyriausybė padidintų minimalią ilgalaikio materialiojo turto vertę ir dėl tos priežasties turto vienetas nebeatitiktų ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijų, jis turėtų būti pripažintas trumpalaikiu turtu arba nurašytas. Jei Vyriausybė sumažintų minimalią ilgalaikio materialiojo turto vertę, ši vertė būtų taikoma tik naujai įsigytam turtui.

12. Viešojo sektoriaus subjektas tvarkydamas buhalterinę apskaitą gali ilgalaikio materialiojo turto vienetai suskirstyti į kelis atskirus turto vienetus pagal savo poreikį, jei laikosi visų šių sąlygų:

12.1. šio standarto 11 punkte nustatyto reikalavimo;

12.2. jei toks suskirstymas nepakeis turto priskyrimo ilgalaikiam arba trumpalaikiam turtui;

12.3. jei toks suskirstymas leis užtikrinti informacijos apie tokį turtą susiejimą su valstybės turto registruose esančia informacija. Susiejimas gali būti tiesioginis, kai turto vienetas apskaitoje sutampa su turto vienetu valstybės turto registre (kadastru, sąrašė, sąvade), ir netiesioginis, kai viešojo sektoriaus subjekto apskaitoje yra užregistruoti keli ilgalaikio materialiojo turto vienetai, kurie valstybės turto registruose yra užregistruoti kaip vienas objektas, tačiau apskaitoje jiems priskiriamas požymis, nusakantis valstybės turto registro suteiktą numerį.

13. Tuo atveju, jei turto sudedamosios dalies naudingo tarnavimo laikas reikšmingai skiriasi nuo šio turto naudingo tarnavimo laiko, tokia sudedamoji dalis apskaitoje gali būti registruojama kaip atskiras turto vienetas nusidėvėjimo skaičiavimo tikslais, jei jos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina gali būti patikimai įvertinta ir yra didesnė, nei Vyriausybės nustatyta minimali ilgalaikio materialiojo turto vertė (įsigijimo ar pasigaminimo savikaina).

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

14. Jei keli panašių savybių ir vienodo tarnavimo laiko ilgalaikio materialiojo turto vienetai negali funkcionuoti vieni be kitų, jie apskaitoje gali būti sujungiami ir registruojami kaip vienas ilgalaikio materialiojo turto vienetas, net jeigu kiekvieno jų atskirai įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra mažesnė, nei Vyriausybės nustatyta minimali ilgalaikio materialiojo turto vertė (įsigijimo ar pasigaminimo savikaina), tačiau jų visų bendra įsigijimo ar pasigaminimo savikaina viršija minimalią ilgalaikio materialiojo turto vertę. Tokio turto vieneto sudėtinės dalys turi turėti tą patį inventoriaus numerį, nurodant, iš kelių dalių toks turto vienetas sudarytas. Kitais atvejais viešojo sektoriaus subjektas pats nusprendžia, ar ilgalaikio turto vienetas yra atskiras daiktas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

15. Bibliotekų fondai viešojo sektoriaus subjekto sprendimu apskaitoje gali būti registruojami kiekvieną viešojo sektoriaus subjekto kaupiamą ir tvarkomą dokumentų fondą suskirstant į smulkesnius vienetus, kuriuose sukomplektuoti dokumentai pagal įsigijimo metus ir pagal dokumentų pobūdį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

15¹. Viešojo sektoriaus subjektai, kurie neturi bibliotekų fondų, turimų knygų apskaitą tvarko pagal šį standartą, jeigu knygos atitinka ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijus, arba pagal 8-ąją VSAFAS „Atsargos“, jeigu knygos neatitinka ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijų.

Papildyta punktu:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

16. Įsigytas ilgalaikis materialusis turtas pirminio pripažinimo momentu apskaitoje registruojamas įsigijimo savikaina. Bibliotekų fondų vieneto įsigijimo savikainą sudaro atskirų dokumentų, įsigytų per ataskaitinį laikotarpį ir priskirtų prie konkretaus bibliotekų fondų vieneto, įsigijimo savikainų suma.

16¹. Muziejaus fondas apskaitoje registruojamas kaip atskiras vienetas. Pirminio pripažinimo momentu muziejaus fondo vieneto įsigijimo savikainą sudaro prie fondo priskirtų muziejinių vertybių tikrųjų verčių suma.

Papildyta punktu:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

III. ĮSIGIJIMO AR PASIGAMINIMO SAVIKAINOS SUDĖTIS

17. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą sudaro pirkimo kaina, įskaitant importo ir kitus negrąžintinus mokesčius (tarp jų ir pridėtinės vertės mokestį, jei jis negrąžinamas (netraukiamas į atskaitą), atėmus prekybos nuolaidas, jei dėl to įsigijimo savikaina netampa reikšmingai mažesnė už turto rinkos vertę. Visos išlaidos, tiesiogiai priskirtinos prie ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo išlaidų ir susijusios su turto paruošimu naudoti iki jo naudojimo pradžios, yra įtraukiamos į jo įsigijimo ar pasigaminimo savikainą. Tiesiogiai priskirtinų išlaidų pavyzdžiai yra:

17.1. žemės sklypo ir aikštelės paruošimo išlaidos;

17.2. ilgalaikio materialiojo turto atvežimo iki pirminės jo montavimo (statymo) vietos išlaidos, išskyrus atvejus, kai gabenama viešojo sektoriaus subjekto transportu;

17.3. sumontavimo, instaliavimo, remonto, atlikto iki turto naudojimo pradžios, pirminių apmokymų dirbti su turtu išlaidos ir kitos turto paruošimo naudoti išlaidos;

17.4. projektavimo darbų išlaidos;

17.5. atsargos, sunaudotos ilgalaikiam materialiajam turtui pagaminti;

17.6. tiesioginės darbo ir netiesioginės (pridėtinės) gamybos išlaidos, padarytos gaminant šį turtą iki jo naudojimo pradžios, kai jas galima patikimai įvertinti;

17.7. turto išbandymo ir paleidimo išlaidos, skirtos nustatyti, ar ilgalaikis materialusis turtas tinkamai veikia;

17.8. turto registravimo išlaidos;

17.9. įvertintos turto išmontavimo (nugriovimo) ir vietos sutvarkymo išlaidos, jei jos pripažįstamos ir apskaitoje registruojamos kaip atidėjiniai, vadovaujantis 18-uoju VSAFAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtas turtas ir poataskatiniai įvykiai“.

18. Į ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą neįtraukiamos, o nurašomos į sąnaudas tą ataskaitinį laikotarpį, kai padaromos, šios išlaidos:

18.1. išlaidos, padaromos nuo tada, kai turtas tampa tokios būklės, kad galima pradėti jį naudoti, išskyrus esminio turto pagerinimo išlaidas;

18.2. išlaidos, kurios nėra būtinos norint paruošti turtą numatomam naudojimui;

18.3. išlaidos, padarytos turto naudojimo pradžioje, prieš turtui pasiekiant planuotą pajėgumą;

18.4. palūkanos ir kitos skolinimosi išlaidos, tokios kaip paskolos sutarties administravimo mokestis ir pan.;

18.5. viešųjų pirkimų organizavimo išlaidos;

18.6. administracinės ir kitos bendrosios pridėtinės išlaidos, išskyrus atvejus, kai jos gali būti tiesiogiai susiejamos su turto įsigijimu ir paruošimu naudoti.

19. Jeigu turtas įsigijamas išsimokėtinai per ilgesnį nei 12 mėnesių laikotarpį ir sutartyje nurodytos palūkanos reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos arba nėra nurodytos, turto įsigijimo savikaina apskaičiuojama diskontuojant visą sutartyje nurodytą už turtą mokėtiną sumą iki dabartinės vertės, taikant apskaičiuotų palūkanų ar kitą pagrįstą normą sutarties sudarymo metu. Mokėtinų sumos dabartinės vertės ir sutartyje nurodytos už turtą mokėtinų sumos skirtumas jo apskaičiavimo metu į ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą neįtraukiamas, o pripažįstamas palūkanų sąnaudomis per sutartyje nustatytą išsimokėjimo laikotarpį. Turto įsigijimo savikaina lygi finansinio įsipareigojimo amortizuotai savikainai, kurios apskaičiavimas paaiškintas 17-ajame VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“.

20. Į ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikainą traukiamos tik faktinės viešojo sektoriaus subjekto padarytos išlaidos. Ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikaina negali būti didinama antkainiais, pavyzdžiui, dėl to, kad analogiškas turtas rinkoje parduodamas didesne kaina nei faktinė pasigaminimo savikaina, ar dėl kitų priežasčių.

21. Išankstiniai mokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą, taip pat gautas, bet dar nepradėtas naudoti, nebaigtas statyti ar komplektuoti turtas priskiriami prie ilgalaikio materialiojo turto.

IV. NEATLYGINTINAI GAUTO TURTO APSKAITA

22. Viešojo sektoriaus subjektas gali gauti ilgalaikį materialųjį turtą neatlygintinai arba įsigyti už simbolinį atlygį, t. y. už reikšmingai mažesnę nei turto rinkos vertę. Prie neatlygintinai gauto turto priskiriamas ir viešojo sektoriaus subjektui perduotas teisės aktų nustatyta tvarka turtas, ir padovanotas turtas.

23. Ilgalaikis materialusis turtas, gautas iš kito viešojo sektoriaus subjekto teisės aktų nustatyta tvarka, kuriam iki perdavimo buvo taikomas įsigijimo savikainos metodas, apskaitoje registruojamas tokia pačia įsigijimo savikaina, kokia jis buvo užregistruotas perduodančio viešojo sektoriaus subjekto apskaitoje (turtą perduodantis subjektas turto perdavimo–priėmimo akte turi nurodyti tokią turto įsigijimo savikainą, kuria jis buvo užregistruotas jo apskaitoje). Perimantis turtą viešojo sektoriaus subjektas taip pat registruoja sukauptą nusidėvėjimo sumą ir nuvertėjimo sumą turto perdavimo dieną. Tokio turto naudingo tarnavimo laikas turi būti lygus likusiam jo naudingo tarnavimo laikui. Perimto turto balansinė vertė perėmimo momentu taip pat registruojama kaip finansavimo sumos vadovaujantis 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatomis.

24. Ilgalaikio materialiojo turto, gauto iš kito viešojo sektoriaus subjekto teisės aktų nustatyta tvarka, kuriam iki perdavimo buvo taikomas tikrosios vertės metodas, įsigijimo savikaina perėmimo momentu registruojama tokia pati, kokia buvo užregistruota turtą perduodančio viešojo sektoriaus subjekto apskaitoje. Kartu pagal turtą perduodančio viešojo sektoriaus subjekto pateiktą informaciją, vadovaujantis 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatomis, registruojamos finansavimo sumos, taip pat registruojami turto tikrosios vertės pasikeitimas ir tikrosios vertės rezervas, jei jie buvo užregistruoti turtą perdavusio viešojo sektoriaus subjekto apskaitoje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

25. Kitais atvejais, negu nurodyta šio standarto 23-24 punktuose, arba ne iš viešojo sektoriaus subjekto neatlygintinai gautas arba perduotas ne už rinkos kainą turtas apskaitoje registruojamas tikrąja verte, kuri nustatoma pagal rinkos kainą, kai rinkoje prekiaujama šiuo turtu. Ši vertė gavusio turtą viešojo sektoriaus subjekto apskaitoje laikoma turto vieneto įsigijimo savikaina. Dokumentų ar informacijos pavyzdžiai, kuriuos viešojo sektoriaus subjektas privalo turėti tam, kad patvirtintų ilgalaikio materialiojo turto tikrąją vertę, yra pateikti 2 priede. Jei, neatlygintinai perduodant turtą, dokumente, kuriuo patvirtinamas turto perdavimas, nurodyta vertė neatitinka tikrosios to turto vertės, turto vienetas turi būti registruojamas apskaitoje tikrąja verte.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

26. Šio standarto punkte 25 nurodytu atveju faktiškai sumokėtos arba mokėtinios sumos ir tikrosios turto vertės įsigijimo dieną skirtumas, jei turtas įsigytas už simbolinį atlygį, arba visa tikroji turto vertė įsigijimo dieną, jei turtas gautas neatlygintinai, apskaitoje registruojama kaip finansavimo sumos vadovaujantis 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatomis. Tuo atveju, kai tikrosios vertės negalima patikimai nustatyti, neatlygintinai gautas turtas apskaitoje registruojamas simboline vieno lito verte, o už simbolinį atlygį įsigytas turtas apskaitoje registruojamas to simbolinio atlygio verte.

1 pavyzdys. Mokykla iš ne viešojo sektoriaus subjekto gavo kompiuterių. Kompiuteriai atiduoti už simbolinę kainą, kuri dengia tik ne viešojo sektoriaus subjekto transporto sąnaudas. Šiuo atveju mokykla, gavusi kompiuterius, apskaitoje juos registruoja tikrąja verte. Tikrosios vertės ir simbolinio atlygio skirtumas apskaitoje registruojamas kaip finansavimo sumos.

2 pavyzdys. Viešojo sektoriaus subjektas pasirašė 2 metų sutartį su mobiliojo ryšio bendrove. Pasirašęs sutartį viešojo sektoriaus subjektas gavo iš mobiliojo ryšio bendrovės telefoną už simbolinę 1 lito kainą, nors tikroji telefono vertė yra 1 500 litų. Šiuo atveju viešojo sektoriaus subjektas apskaitoje telefoną registruoja tikrąja verte. Tikrosios vertės ir simbolinio atlygio skirtumas apskaitoje registruojamas kaip finansavimo sumos.

V. TURTO MAINAI

27. Turto mainų sandoris gali būti sudaromas tik tada, jei Lietuvos Respublikos teisės aktais turto valdytojams suteikta teisė mainyti turtą. Laikantis turinio viršenybės prieš formą principo, šio standarto 28–30 punktai turi būti taikomi ir sandoriams, kurių ekonominė prasmė ir turinys atitinka turto mainus.

28. Kai ilgalaikis materialusis turtas įsigijamas mainais už jį perduodant nepanašios paskirties ilgalaikį materialųjį turtą ar kitą turtą, mainais gauto turto įsigijimo savikaina yra lygi mainais atiduoto turto tikrajai vertei perdavimo metu, pakoreguotai gauta ar sumokėta pinigų ar pinigų ekvivalentų suma. Atiduoto turto tikrosios vertės ir jo likutinės vertės skirtumas mainų dieną apskaitoje registruojamas kaip pelnas (nuostoliai) iš turto pardavimo ir rodomas veiklos rezultatų ataskaitoje. Jei mainais atiduoto turto tikroji vertė negali būti

patikimai įvertinta, naujo turto įsigijimo savikaina yra prilyginama mainais atiduoto turto balansinei vertei.

29. Kai ilgalaikis materialusis turtas įsigijamas mainais į panašų turtą, atliekanti panašias funkcijas tokioje pačioje veikloje ir turintį panašią tikrąją vertę, arba į panašaus turto dalį, tokiu atveju pelnas ar nuostoliai iš turto mainų neatsiranda, o naujo turto įsigijimo savikaina yra prilyginama mainais atiduoto turto balansinei vertei. Jei mainais atiduodamo turto tikroji vertė yra mažesnė už jo balansinę vertę, pirmiausia turtą atiduodantis viešojo sektoriaus subjektas registruoja atiduodamo turto nuvertėjimą, o tada gautą turtą įtraukia į apskaitą atiduoto turto balansine verte, apskaičiuota atėmus užregistruotą turto nuvertėjimo sumą.

30. Jeigu keičiantis turtu dar atsiskaitoma ir pinigais, laikoma, kad mainomas turtas nėra panašios vertės, todėl turi būti taikomos šio standarto 28 punkto nuostatos.

VI. VĖLESNĖS SU ILGALAIKIU MATERIALIUOJU TURTU SUSIJUSIOS IŠLAIDOS IR JŲ APSKAITA

31. Ilgalaikio materialiojo turto eksploatavimo išlaidos priskiriamos prie to ataskaitinio laikotarpio, kuriuo jos buvo padarytos, sąnaudų, jeigu jos nepriskiriamos prie pagamintų atsargų ar kito ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikainos.

32. Ilgalaikio materialiojo turto rekonstravimo, remonto ir pan. atliktų darbų išlaidų registravimas apskaitoje priklauso nuo tų darbų teikiamo rezultato:

32.1. esminio turto pagerinimo išlaidos apskaitoje registruojamos didinant atitinkamo ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainą. Prie statinio esminio pagerinimo darbų, kuriems skiriamos lėšos, priskirtini ne tik statinio rekonstrukcijos ir kapitalinio remonto darbai, bet ir paprastojo remonto darbai, skirti statiniui atnaujinti (modernizuoti):

32.1.1. statinio ar jo dalių apšiltinimas, statinio fasadų, stogo dangos ar apdailos keitimas, balkonų, lodžių įstiklinimas, fasado elementų (langų, lauko durų, balkonų, lodžių) pakeitimas;

32.1.2. viso statinio bendrųjų inžinerinių sistemų (vandentiekio, nuotekų šalinimo, šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo, dujų, elektros, nuotolinio ryšio (telekomunikacijų), gaisrinės saugos ir gaisro aptikimo, pranešimo apie jį ir gesinimo, dūmų, šiukšlių šalinimo, žmonėms skirtų liftų, procesų valdymo, automatizavimo, signalizacijos ir kitos sistemos), užtikrinančių statinio (visų statinio patalpų) funkcionavimą ir tenkinančių jo naudotojų poreikius, įrengimas ar keitimas;

32.1.3. iš atsinaujinančių energijos šaltinių (saulės, vėjo ir pan.) gaunamos energijos įrangos įrengimas;

32.1.4. ir kiti panašaus pobūdžio darbai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

32.2. jei atlikti darbai nėra esminis turto pagerinimas, tokios išlaidos nurašomos į sąnaudas tą ataskaitinį laikotarpį, kai padarytos.

33. Jei atlikus esminį turto pagerinimą buvo prailgintas naudingo tarnavimo laikas, šio turto likutinė vertė po esminio turto pagerinimo turi būti nudėvėta per iš naujo nustatytą naudingo tarnavimo laiką. Nusidėvėjimo skaičiavimas tikslinamas nuo kito mėnesio, kurį esminio turto pagerinimo darbai buvo baigti ir nustatytas naujas naudingo tarnavimo laikas, pirmos dienos.

34. Jei atlikus esminį turto pagerinimą naudingo tarnavimo laikas nebuvo prailgintas, šio turto likutinė vertė po esminio turto pagerinimo turi būti nudėvėta per likusį naudingo tarnavimo laiką.

35. Atliktų žemės gerinimo darbų, tokių kaip žemės sklypo melioravimo darbai, akmenų rinkimas, šienavimas, ir panašios išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kai jos padaromos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

36. Kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo bei nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kai jos padaromos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

37. Jei viešojo sektoriaus subjektas, siekdamas įgyvendinti viešąjį interesą, atlieka turto, kurio nevaldo, kuriuo nesinaudoja (nesinuomoja ar kitaip nesinaudoja) ir nedisponuoja, esminio pagerinimo darbus, išlaidas šiems darbams atlikti pripažįsta sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kai jos padaromos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

VII. IŠNUOMOTO (GAUTO PANAUDAI) IR IŠSINUOMOTO ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO VĖLESNĖS IŠLAIDOS

Pakeistas skyriaus pavadinimas:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

38. Išsinuomoto (gauto panaudai) nekilnojamojo turto eksploatavimo ir paprastojo remonto išlaidos (jei jų nekompensuoja nuomotojas (panaudos davėjas)) pripažįstamos nuomininko (panaudos gavėjo) veiklos sąnaudomis, jeigu jos nepriskiriamos pagamintų atsargų ar kito ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikainai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

39. Jei nekilnojamojo turto nuomotojas (panaudos davėjas) nekompensuoja nuomininko (panaudos gavėjo) padarytų esminio turto pagerinimo, siekiant pritaikyti turtą naudoti savo veikloje, išlaidų, įskaitant kapitalinio remonto, rekonstrukcijos ir paprastojo remonto, skirto statiniui atnaujinti (modernizuoti), išlaidas, šias išlaidas nuomininkas (panaudos gavėjas) registruoja kaip atskirą ilgalaikio materialiojo turto vienetą ir pripažįsta jo nusidėvėjimo sąnaudas per likusį nuomos laikotarpį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

40. Jei nuomotojas sutinka kompensuoti padarytas eksploatacijos išlaidas ir (arba) atlikto esminio turto pagerinimo arba paprastojo remonto darbų vertę arba atitinkama suma sumažinti nuomos mokesčių, šia suma nuomininkas remonto išlaidas apskaitoje registruoja kaip gautiną sumą iš nuomotojo. Nuomotojas remonto išlaidas apskaitoje registruoja pagal šio standarto 31–36 punktus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

VIII. ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO VERTINIMAS PO PIRMINIO PRIPAŽINIMO

41. Po pirminio pripažinimo ilgalaikis materialusis turtas, išskyrus žemę, kilnojamąsias, nekilnojamąsias kultūros vertybes ir kitas vertybes, finansinėse ataskaitose yra rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nusidėvėjimo sumą ir turto nuvertėjimo sumą (įsigijimo savikainos metodus).

42. Žemė, kilnojamosios, nekilnojamosios kultūros vertybės ir kitos vertybės po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose yra rodomos tikrąja verte (tikrosios vertės

metodas).

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, *Žin.*, 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

43. Jei pagal šio standarto nuostatas turto vertinti neįmanoma, atskirų grupių turto vienetų vertinimo metodikas viešojo sektoriaus subjektams gali parengti institucijos, kurioms pavesta įgyvendinti valstybės politiką atitinkamose valdymo srityse.

44. Ilgalaikis materialusis turtas gali būti riboto ir neriboto naudojimo laiko. Neriboto naudojimo laiko turto, bibliotekų fondų ir knygų nusidėvėjimas neskaičiuojamas. Neriboto naudojimo laiko turto pavyzdžiai: žemė, kultūros vertybės, kitos vertybės.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, *Žin.*, 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

IX. ĮSIGIJIMO SAVIKAINOS METODAS

45. Ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė turi būti nuosekliai paskirstoma per visą turto naudingo tarnavimo laiką. Konkretaus ilgalaikio materialiojo turto vieneto nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo kito mėnesio 1 dienos, kai turtas pradedamas naudoti. Nusidėvėjimas nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio 1 dienos, kai naudojamo ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojama ir užregistruojama to turto vieneto nuvertėjimo suma lygi jo likutinės vertės sumai.

46. Viešojo sektoriaus subjekto veikloje nebenaudojamo (pavyzdžiui, pripažinto nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti) ilgalaikio materialiojo turto vieneto nusidėvėjimas neskaičiuojamas nuo kito mėnesio, kai turtas nebenaudojamas, pirmos dienos. Ši nuostata netaikoma laikinai nenaudojamam ilgalaikiam materialiajam turtui.

47. Taikomi šie ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodai:

47.1. tiesiogiai proporcingas (tiesinis);

47.2. produkcijos vienetų.

48. Taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) nusidėvėjimo skaičiavimo metodą, ilgalaikio turto vieneto metinė nusidėvėjimo suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = (V_1 - V_2) / T, \text{ kur}$$

N – metinė nusidėvėjimo suma;

V₁ – ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina;

V₂ – ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė;

T – naudingo tarnavimo laikas (metais).

49. Jei ilgalaikio materialiojo turto vieneto naudojimo metu buvo padidinta įsigijimo savikaina arba pakeistas naudingo tarnavimo laikas, metinė nusidėvėjimo suma po minėtų pakeitimų apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = (V_3 - V_2) / T_1, \text{ kur}$$

N – metinė nusidėvėjimo suma;

V₃ – likutinė ilgalaikio materialiojo turto vertė po pakeitimų;

V₂ – ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė;

T₁ – naudingo tarnavimo laikas (metais) po pakeitimų.

50. Taikant produkcijos vienetų metodą ilgalaikio materialiojo turto vieneto nusidėvėjimo suma, tenkanti pagamintam produkcijos (paslaugų) kiekiui, apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = \frac{(V_1 - V_2) \times P}{P_{\max}}, \text{ kur}$$

N – nusidėvėjimo suma, tenkanti pagamintai produkcijai (atliktoms paslaugoms);
V₁ – ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina;
V₂ – ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė;
P – per ataskaitinį laikotarpį pagamintos produkcijos (atliktų paslaugų) kiekis;
P_{max} – maksimalus turto vienetu galimos pagaminti produkcijos (atliktų paslaugų) kiekis.

51. Jei buvo pripažintas ilgalaikio materialiojo turto nuvertėjimas, nusidėvėjimo suma nuo kito mėnesio 1 dienos turi būti sumažinta tam laikotarpiui tenkančia nuvertėjimo dalimi, kuri buvo apskaičiuota, paskirstant nuvertėjimo sumą per likusį turto naudingo tarnavimo laiką, kaip nustatyta 22-ajame VSAFAS „Turto nuvertėjimas“.

52. *Neteko galios nuo 2013-12-29*

Punkto naikinimas:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin. 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28) ; paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

53. Kiekvieną mėnesį nusidėvėjimo suma turi būti pripažįstama nusidėvėjimo sąnaudomis, išskyrus atvejus, kai nusidėvėjimo sąnaudos įtraukiamos į kito turto pasigaminimo savikainą.

54. Ilgalaikio materialiojo turto likvidacinę vertę nustato pats viešojo sektoriaus subjektas, atsižvelgdamas į turto tikrąją vertę jo naudingo tarnavimo laiko pabaigoje.

X. NAUDINGO TARNAVIMO LAIKAS

55. Nustatant ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laiką, turi būti atsižvelgiama į:

55.1. numatomą turto naudojimo trukmę ir intensyvumą viešojo sektoriaus subjekto veikloje;

55.2. tipinį naudojant šį turtą gaunamų produktų gyvavimo ciklą ir informaciją apie panašaus turto, kurį naudojant atliekamos panašios funkcijos, naudingo tarnavimo laiką;

55.3. techninį, technologinį arba kitokį senėjimą;

55.4. išlaidų turto priežiūrai, reikalingų, kad šis turtas teiktų ekonominę naudą ateityje, lygį, taip pat viešojo sektoriaus subjekto gebėjimą ir ketinimą siekti šio lygio;

55.5. laikotarpį, kuriuo numatoma naudoti turtą, ir kitus teisinius arba panašius turto naudojimo apribojimus, pavyzdžiui, finansinės nuomos (lizingo) sutarčių pabaigos dienas, kai laikotarpio pabaigoje nuosavybės teisė neperduodama;

55.6. tai, ar turto naudingo tarnavimo laikas priklauso nuo kito šio viešojo sektoriaus subjekto naudojamo turto naudingo tarnavimo laiko;

55.7. Vyriausybės nustatytus ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo (amortizacijos) minimalius ir maksimalius ekonominius normatyvus.

56. Gali būti tiek ekonominių, tiek teisinių veiksnių, kurie turi įtakos ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikui. Ekonominiai veiksniai turi įtakos laikotarpiui, per kurį viešojo sektoriaus subjektas gaus ekonominę naudą ateityje, naudodamas ilgalaikį materialųjį turtą. Teisiniai veiksniai gali turėti įtakos laikotarpiui, per kurį viešojo sektoriaus subjektas galės šią naudą kontroliuoti, trukmei. Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikas yra tas ekonominių ar teisinių veiksnių nulemtas laikotarpis, kuris yra trumpesnis.

57. *Neteko galios nuo 2013-12-29*

Punkto naikinimas:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin. 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28) ; paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

58. *Neteko galios nuo 2013-12-29*

Punkto naikinimas:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin. 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28) ; paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

59. Neteko galios nuo 2013-12-29

Punkto naikinimas:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin. 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28) ; paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

60. Naudingo tarnavimo laikas ir likvidacinė vertė turi būti peržiūrimi ir, jei reikia, patikslinami kiekvienų finansinių metų pabaigoje, atsižvelgiant į pasikeitusias vidaus ir išorės aplinkybes. Viešojo sektoriaus subjektas turi pasitvirtinti kiekvieno ilgalaikio materialiojo turto vieneto naudingo tarnavimo laiką pagal Vyriausybės nustatytus ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) minimalius ir maksimalius ekonominius normatyvus, ir, jei reikia, suderinti juos su kontroliuojančiu viešojo sektoriaus subjektu, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. birželio 10 d. nutarimo Nr. 564 „Dėl minimalios ilgalaikio materialiojo turto vertės nustatymo ir ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) minimalių ir maksimalių ekonominių normatyvų viešojo sektoriaus subjektams patvirtinimo.“

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

XI. TIKROSIOS VERTĖS METODAS

61. Ilgalaikio materialiojo turto vienetai, kurių apskaitai taikomas tikrosios vertės metodas, pirminio pripažinimo metu apskaitoje registruojami įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, o po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose rodomi tikrąja verte. Tokio turto nusidėvėjimas neskaiciuojamas.

62. Žemės tikroji vertė yra nustatoma vadovaujantis Nekilnojamojo turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo masinio vertinimo duomenimis, panaudojant žemės verčių žemėlapi, išskyrus atvejus, kai viešojo sektoriaus subjektas turi kitų patikimų duomenų žemės tikrajai vertei nustatyti, pavyzdžiui, nepriklausomų turto vertintojų nustatytą tam tikro žemės ploto rinkos vertę.

63. Kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma remiantis draudžiamąja verte, jei šios vertybės yra apdraustos.

64. Tuo atveju, jei kilnojamųjų, nekilnojamųjų kultūros vertybių ar kitų vertybių tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta ir nustatyta šio standarto 63 punkte nurodytu būdu, nes šios vertybės nėra apdraustos, jų tikroji vertė nustatoma remiantis (teikiant prioritetą pirmiau einančiam punktui):

64.1. verte, kuri yra nustatoma vadovaujantis to turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo vertinimo duomenimis;

64.2. įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai nustatyta;

64.3. simboline vieno lito verte (jei įsigijimo savikaina yra lygi nuliui arba negali būti patikimai nustatyta).

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

65. Viešojo sektoriaus subjektas patikslina turto tikrąją vertę kiekvienų finansinių metų pabaigoje, prieš rengdamas metines finansines ataskaitas. Turto tikroji vertė taip pat turi būti koreguojama per ataskaitinį laikotarpį, jei viešojo sektoriaus subjektas gauna naujos informacijos, kuria vadovaujantis tikrosios vertės pasikeitimas yra vertintinas kaip reikšmingas. Turto tikrosios vertės pokytis (padidėjimas ir sumažėjimas) apskaitoje registruojamas tiesiogiai grynojo turto, tikrosios vertės rezervo sąskaitoje. Turto tikrosios vertės sumažėjimo sumos dalis, viršijanti tikrosios vertės rezervo sąskaitoje užregistruotą sumą, pripažįstama turto nuvertėjimo sąnaudomis. Vėlesnių vertinimų metu turto tikrajai vertei padidėjus, tikrosios vertės rezervas registruojamas tik tada, kai padengiama anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma. Nurašant ar parduodant tokį turtą, tikrosios vertės rezervo dalis, susijusi su šiuo turtu, turi būti perkeliama į einamųjų metų perviršio ar deficito sąskaitą.

Punkto pakeitimai:

XII. NUOSTOLIAI DĖL TURTO NUVERTĖJIMO

66. Sudarydamas finansines ataskaitas, viešojo sektoriaus subjektas turi nustatyti, ar ataskaitinio laikotarpio pabaigoje yra ilgalaikio materialiojo turto, vertinamo įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, nuvertėjimo požymių, vadovaudamasis 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ nuostatomis. Jeigu tokių požymių yra, viešojo sektoriaus subjektas turi nustatyti šio turto atsiperkamąją vertę, palyginti ją su turto balansine verte ir apskaitoje registruoti turto nuvertėjimo nuostolius vadovaudamasis minėtojo standarto nuostatomis.

XIII. NURAŠYMAS, PERLEIDIMAS IR PERGRUPAVIMAS

67. Ilgalaikis materialusis turtas turi būti nurašomas iš apskaitos, kai:

67.1. jis perleidžiamas;

67.2. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turtas likviduojamas;

67.3. šis turtas yra prarandamas dėl vagysčių, stichinių nelaimių ar kitų priežasčių.

68. Teisės aktų nustatyta tvarka viešojo sektoriaus subjektas gali perleisti ilgalaikį materialųjį turtą jį parduodamas, išnuomodamas finansinės nuomos (lizingo) būdu, mainydamas į kitą turtą ir kitais leidžiamais būdais ir atvejais. Nustatydamas pajamų ar sąnaudų, atsiradusių dėl turto perleidimo, sumą ir laikotarpį, kurį šios pajamos ar sąnaudos turi būti įtrauktos į apskaitą ir rodomos finansinėse ataskaitose, viešojo sektoriaus subjektas vadovaujasi 10-uju VSAFAS „Kitos pajamos“.

69. Nurašius nevisiškai nudėvėtą ilgalaikį materialųjį turtą, pripažįstamos veiklos, kurioje turtas buvo naudojamos, sąnaudos, lygios šio turto balansinei vertei.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

70. Viešojo sektoriaus subjekto įsigytas perduoti neatlygintinai naujas turtas registruojamas ilgalaikio materialiojo turto klasės sąskaitose, kaip ir įsigytas naudoti savo veikloje, ir laikomas jose iki perdavimo.

71. Viešojo sektoriaus subjekto veikloje nebenaudojamas ilgalaikio materialiojo turto vienetas, kurį priimtas sprendimas parduoti, perkeliamas į atsargas sprendimo priėmimo dieną. Turtas į atsargas perkeliamas nurodant to turto įsigijimo savikainą, sukauptas nusidėvėjimo ir nuvertėjimo sumas.

Tokio turto įvertinimui ir rodymui finansinėse ataskaitose po perkėlimo į atsargas momento taikomos 8-ojo VSAFAS „Atsargos“ nuostatos. Turto pardavimo rezultatas (pelnas arba nuostoliai) rodomas vadovaujantis 10-uju VSAFAS „Kitos pajamos“. Ilgalaikio materialiojo turto pardavimas apskaitoje registruojamas nurašant turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą, visas to turto vertės pokyčių sumas ir sukauptą to turto nusidėvėjimo sumą. Veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje „Kitos veiklos rezultatas“ rodomas turto pardavimo rezultatas, kuris apskaičiuojamas iš uždirbtų pajamų atimant perduoto turto balansinę vertę.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

71¹. Viešojo sektoriaus subjektas, gaunantis turtą iš kito viešojo sektoriaus subjekto neatlygintinai, apskaitoje turi jį registruoti toje pačioje turto grupėje, kurioje šis turtas buvo registruotas perdavėjo buhalterinėje apskaitoje, ir tik po to jį pergrupuoti, jei reikia.

Papildyta punktu:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

XIV. ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO GRUPĖS

72. Ilgalaikio materialiojo turto grupę sudaro viešojo sektoriaus subjekto veikloje naudojamas panašaus pobūdžio ir pagal atliekamas funkcijas panašus ilgalaikis materialusis turtas. Ilgalaikio materialiojo turto grupė rodoma atskirame finansinės būklės ataskaitos straipsnyje.

73. Viešojo sektoriaus subjektas ilgalaikį materialųjį turtą skirsto į šias smulkesnes grupes:

73.1. žemė;

73.2. pastatai – gyvenamieji, gamybiniai, administraciniai ir kiti pastatai, išskyrus nekilnojamąsias kultūros vertybes;

73.3. infrastruktūros ir kiti statiniai – infrastruktūros statiniai, t. y. keliai, tiltai, viadukai, tuneliai, komunikacijos tinklai, kanalizacijos sistemos, vandens, elektros energijos tiekimo sistemos ir kiti statiniai, išskyrus šio standarto 73.2 ir 73.4 punktuose nurodytą ilgalaikį materialųjį turtą;

73.4. nekilnojamosios kultūros vertybės – kaip jos apibrėžtos šio standarto 5 punkte;

73.5. mašinos ir įrenginiai – gamybos mašinos ir įrenginiai, ginkluotė ir karinė technika, medicinos įranga ir kitas panašus ilgalaikis materialusis turtas;

73.6. transporto priemonės – lengvieji ir krovininiai automobiliai, autobusai ir kitos motorinės transporto priemonės, kurioms privaloma teisinė registracija, skirtos žmonėms ir kroviniams pervežti;

73.7. kilnojamosios kultūros vertybės – kaip jos apibrėžtos šio standarto 5 punkte;

73.8. baldai ir biuro įranga – baldai, kompiuterinė ir kita biuro įranga: organizacinė technika, inventorių ir kitas panašus ilgalaikis materialusis turtas, išskyrus kilnojamąsias kultūros vertybes;

73.9. kitas ilgalaikis materialusis turtas – įvairus kitas ilgalaikis materialusis turtas, atitinkantis nurodytus šiame standarte ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijus ir nepriskirtas prie kitų ilgalaikio materialiojo turto grupių (pavyzdžiui, bibliotekų fondai, scenos meno priemonės ir pan., jeigu jie nepriskirti prie kilnojamųjų kultūros vertybių). Prie šios grupės taip pat priskiriamos kitos vertybės, pavyzdžiui, vertingos kolekcijos ir juvelyriniai dirbiniai, pagaminti iš brangakmenių ir tauriųjų metalų. Finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte (toliau – aiškinamasis raštas) turi būti pateikta informacija apie bibliotekos fondų, scenos meno priemonių, vertingų kolekcijų, pagamintų iš brangakmenių ir tauriųjų metalų juvelyrinių dirbinių, ir kitų vertybių likutinių verčių pasikeitimą per ataskaitinį laikotarpį;

73.10. nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai – visos projektavimo, statybos, konservavimo, montavimo ir kitos panašios išlaidos, padarytos, iki ilgalaikio materialiojo turto vienetą bus paruoštas naudoti, kaip yra numatęs viešojo sektoriaus subjektas, ir išankstiniai mokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą, kurio apskaitai taikomas šis standartas, iki šis turtas bus gautas ir paruoštas naudoti.

XV. INFORMACIJOS PATEIKIMAS AIŠKINAMAJAME RAŠTE

74. Viešojo sektoriaus subjekto aiškinamajame rašte turi būti pateikta informacija apie ilgalaikio materialiojo turto apskaitos politiką ir jos keitimą, taip pat kiekvienos ilgalaikio materialiojo turto grupės, jei viešojo sektoriaus subjektas turi tos grupės ilgalaikio materialiojo turto, naudingo tarnavimo laiką.

75. Viešojo sektoriaus subjektas žemesniojo ar aukštesniojo lygio aiškinamajame rašte taip pat turi pateikti informaciją apie ilgalaikio materialiojo turto balansinės vertės pagal ilgalaikio materialiojo turto grupes pasikeitimą per ataskaitinį laikotarpį pagal šio standarto 1 priede nustatytą formą. Viešojo sektoriaus subjektai, kurių apskaitoje nėra turto nuvertėjimo, gali praleisti šio standarto 1 priede nustatytos formos 12–18 eilutes, o tie viešojo sektoriaus subjektai, kurių apskaitoje nėra turto, vertinamo tikrąja verte, – nurodytos formos 19–23

eilutes.

76. Aiškinamajame rašte viešojo sektoriaus subjektas taip pat privalo pateikti:

76.1. turto, kuris yra visiškai nudėvėtas, tačiau vis dar naudojamas viešojo sektoriaus subjekto veikloje, įsigijimo ar pasigaminimo savikainą;

76.2. turto, kurio kontrolę riboja sutartys ar teisės aktai, ir turto, užstatyto kaip įsipareigojimų įvykdymo garantija, likutinę vertę;

76.3. turto, kuris nebenaudojamas viešojo sektoriaus subjekto veikloje, likutinę vertę;

76.4. turto, kuris laikinai nenaudojamas viešojo sektoriaus subjekto veikloje, likutinę vertę;

76.5. žemės ir pastatų, kurie nenaudojami viešojo sektoriaus subjekto įprastinėje veikloje ir laikomi vien tikslui pajamoms iš nuomos, likutinę vertę;

76.6. pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis įsigyto turto pagal grupes, kurio finansinės nuomos (lizingo) sutarties laikotarpis nėra pasibaigęs, likutinę vertę;

76.7. sutarčių, pasirašytų dėl ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ateityje, bendrą vertę paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną;

76.8. turto pergrupavimo iš vienos turto grupės į kitą (išskyrus perkėlimą iš nebaigtos statybos ir išankstinių apmokėjimų grupės) priežastis.

77. Viešojo sektoriaus subjektas, turintis ilgalaikio materialiojo turto, priskirto prie žemės, kilnojamųjų ar nekilnojamųjų kultūros vertybių grupių, ar turintis kitų vertybių, aiškinamajame rašte taip pat turi nurodyti:

77.1. paskutinę tikrosios vertės nustatymo datą;

77.2. kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių, kurių tikroji vertė buvo nustatyta remiantis draudžiamąja verte, balansinę vertę;

77.3. kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių, apskaitoje užregistruotų simbole vieno lito verte, balansinę vertę.

78. Be šio standarto kituose punktuose nurodytos informacijos, aiškinamajame rašte viešojo sektoriaus subjektas turi pateikti šią informaciją:

78.1. apie akcinei bendrovei Turto bankui perduotą atnaujinti valstybės turtą ir nurodyti tokio turto grupę ir likutines vertes ataskaitinio laikotarpio pradžioje ir pabaigoje bei paaiškinti reikšmingus tokio turto likutinių verčių pasikeitimus per ataskaitinį laikotarpį;

78.2. apie akcinei bendrovei Turto bankui perduotą parduoti valstybės turtą, nurodyti tokio turto grupę ir likutines vertes.

79. Viešojo sektoriaus subjektas žemesniojo ar aukštesniojo lygio aiškinamajame rašte taip pat turi pateikti informaciją apie valstybei nuosavybės teise priklausančio, savivaldybės patikėjimo teise valdomo ilgalaikio materialiojo turto balansinės vertės praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje pasikeitimą pagal šio standarto 3 priede nustatytą formą, kurią pildo savivaldybių administracijos.

Papildyta punktu:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, *Žin.*, 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

XVI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

80. Viešojo sektoriaus subjektas, prieš taikydamas šį standartą pirmą kartą, inventorizuoja turimus ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ilgalaikio materialiojo turto vienetus ir perėjimo prie VSAFAS dieną įvertina juos pagal šio standarto reikalavimus.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, *Žin.*, 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

81. Šio standarto 15 punktas taikomas nuo perėjimo prie VSAFAS dienos registruojamiems bibliotekų fondų vienetams, t. y. bibliotekų fondų vienetai perėjimo prie VSAFAS dieną registruojami tokio sukomplektavimo, kokio buvo iki perėjimo prie VSAFAS dienos.

Punkto numeracijos pakeitimas:

82. Jei perėjimo prie VSAFAS dieną vertinant ilgalaikio materialiojo turto vienetų, trūksta duomenų ir dėl to kai jų neįmanoma įvertinti pagal šio standarto reikalavimus, tie turto vienetai, kurie pagal šio standarto nuostatas po pirminio pripažinimo vertinami taikant įsigijimo savikainos metodą, apskaitoje registruojami tikrąja verte kaip nustatyta šio standarto 25 punkte, o tie turto vienetai, kurie pagal šio standarto nuostatas po pirminio pripažinimo vertinami taikant tikrosios vertės metodą, – tikrąja verte kaip nustatyta šio standarto 62–64 punktuose, arba, jei tikrosios vertės nustatyti neįmanoma, simboline vieno lito verte ir šis faktas pažymimas aiškinamajame rašte.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

83. Ilgalaikio materialiojo turto vienetai, neatitinkantys šiame standarte nustatytų ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijų, yra pergrupuojami arba nurašomi laikantis šio ir kitų VSAFAS reikalavimų, o informacija apie tai pateikiama aiškinamajame rašte.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

84. Pirmą kartą taikydamas šį standartą, viešojo sektoriaus subjektas aiškinamajame rašte turi nurodyti ilgalaikio materialiojo turto, kuris neatitiko šiame standarte nurodytų pripažinimo kriterijų ir todėl buvo nurašytas perėjimo prie VSAFAS dieną, likutinę vertę ir ilgalaikio materialiojo turto, kuris buvo pirmą kartą užregistruotas vertine išraiška apskaitoje tik pritaikius šį standartą, vertę, vadovaudamasis šio standarto 80 punkto nuostatomis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

85. Pirmą kartą registruodamas turtą pagal VSAFAS reikalavimus, viešojo sektoriaus subjektas gali suteikti jam naujus inventoriaus numerius.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

Priedo pakeitimai:

Nr. [1K-466](#), 2009-12-22, Žin., 2010, Nr. I-44 (2010-01-05), i. k. 1092050ISAK001K-466

12-ojo VSAFAS „Ilgalaikis materialusis
turtas“
2 priedas

DOKUMENTAI AR INFORMACIJA, KURIUOS REIKIA TURĖTI TIKRAJAI VERTEI PATVIRTINTI

Viešojo sektoriaus subjektas, norėdamas patvirtinti nustatomą ilgalaikio materialiojo turto tikrąją vertę, privalo turėti bent vieną iš šių vertės patvirtinimo dokumentų ar informaciją:

1. nepriklausomų turto vertintojų ataskaitą, kurioje nurodyta tikroji šio viešojo sektoriaus subjekto turto vertė;
2. komercinius ar kitus pasiūlymus, gautus iš kelių tiekėjų, kuriais patvirtinama, už kiek rinkoje galima įsigyti tokį patį ar panašų ilgalaikį materialųjį turtą;
3. žiniasklaidoje ar kitose informavimo priemonėse skelbiamą tokio paties ar panašaus ilgalaikio materialiojo turto vertę;
4. aukcionų ar kitų viešųjų pardavimų skelbiamą tokio paties ar panašaus ilgalaikio materialiojo turto vertę;
5. tiekėjų viešai publikuojamą tokio paties ar panašaus ilgalaikio materialiojo turto vertę;
6. nepriklausomų turto vertintojų ataskaitose skelbiamą tokio paties ar panašaus ilgalaikio materialiojo turto vertę ir pan.;
7. institucijų, kurioms pavesta įgyvendinti valstybės politiką atitinkamose valdymo srityse, sudarytų atitinkamos srities ekspertų komisijų patvirtintą vertę, nustatytą vadovaujantis tų institucijų patvirtintomis tam tikrų grupių turto vienetų vertinimo metodikomis.

Priedo pakeitimai:

Nr. [1K-466](#), 2009-12-22, Žin., 2010, Nr. I-44 (2010-01-05), i. k. 1092050ISAK001K-466

12-ojo VSAFAS
„Ilgalaikis materialusis turtas“
2 priedas

(Informacijos apie valstybei nuosavybės teise priklausančio, savivaldybės patikėjimo teise valdomo ilgalaikio materialiojo turto balansinę vertę laikotarpio pabaigoje pateikimo žemesniojo ir aukštesniojo lygių aiškinamajame rašte forma)

VALSTYBEI NUOSAVYBĖS TEISE PRIKLAUSANČIO, SAVIVALDYBĖS PATIKĖJIMO TEISE VALDOMO ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO BALANSINĖ VERTĖ LAIKOTARPIO PABAIGOJE*

Eil. Nr.	Straipsniai	Žemė	Pastatai		Infrastruktūros ir kiti statiniai	Nekilnojamosios kultūros vertybės	Mašinos ir įrenginiai	Transporto priemonės	Kilnojamosios kultūros vertybės	Baldai ir biuro įranga	Kitas ilgalaikis materialusis turtas		Nebaigta statyba	Išankstiniai apmokėjimai	Iš viso
			Gyvenamieji	Kiti pastatai							Kitos vertybės	Kitas ilgalaikis materialusis turtas			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	Valstybei nuosavybės teise priklausančio, savivaldybės patikėjimo teise valdomo ilgalaikio materialiojo turto balansinė vertė praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje														
2.	Valstybei nuosavybės teise priklausančio, savivaldybės patikėjimo teise valdomo ilgalaikio materialiojo turto balansinė vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje														

* - Pildo tik savivaldybės administracija.

Papildyta priedu:

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

Priedų pakeitimai:

1 priedas

Papildyta priedu:

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Įsakymas

Nr. [1K-444](#), 2008-12-18, Žin., 2008, Nr. 147-5920 (2008-12-23), i. k. 1082050ISAK001K-444

Dėl kai kurių finansų ministro įsakymų, kuriais patvirtinti viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai, pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Įsakymas

Nr. [1K-466](#), 2009-12-22, Žin., 2010, Nr. 1-44 (2010-01-05), i. k. 1092050ISAK001K-466

Dėl finansų ministro 2008 m. gegužės 8 d. įsakymo Nr. 1K-174 "Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Įsakymas

Nr. [1K-034](#), 2011-01-31, Žin., 2011, Nr. 15-701 (2011-02-05), i. k. 1112050ISAK001K-034

Dėl finansų ministro 2008 m. gegužės 8 d. įsakymo Nr. 1K-174 "Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Įsakymas

Nr. [1K-405](#), 2013-12-19, Žin., 2013, Nr. 136-6926 (2013-12-28); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00154

Dėl finansų ministro 2008 m. gegužės 8 d. įsakymo Nr. 1K-174 "Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo" pakeitimo